

Aura Nummi

KRISTILLISYYS, KASVATUS JA ARVOT PORIN KRISTILLISESSÄ
PÄIVÄKOTI ANKKURISSA

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan suuntautumisvaihtoehto
2012

KRISTILLISYYS, KASVATUS JA ARVOT PORIN KRISTILLISESSÄ PÄIVÄKOTI ANKKURISSA

Nummi, Aura
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan suuntautumisvaihtoehto
Syyskuu 2012
Ohjaaja: Kumpulainen, Lenita
Sivumäärä: 32
Liitteitä: 1

Asiasanat: kristillisyys, kasvatus, arvot, uskontokasvatus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Porin kristillisen päiväkotin Ankkurin kristillisyyttä, arvoja ja kasvatusta. Tavoitteena oli selvittää miten kristillisyys näkyy käytännössä päiväkotin Ankkurissa, millaisia arvoja työntekijöillä on ja miten ne näkyvät heidän työssään. Tämä opinnäytetyö tehtiin tilaustyönä päiväkotin Ankkurille.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsiteltiin päiväkotin Ankkuria, muiden päiväkotien uskontokasvatusta, varhaiskasvatusta, uskontokasvatusta sekä arvoja varhaiskasvatuksessa.

Tutkimusote opinnäytetyössä oli kvalitatiivinen. Opinnäytetyötä varten havainnoitiin päiväkotin Ankkurin toimintaa ja haastateltiin kaikkia neljää päiväkodin työntekijää: kahden lastenhoitajaa, lastentarhanopettajaa ja sosionomia (AMK).

Tutkimuksellisen opinnäytetyön tulokseksi saatiin se, että kristillisyys näkyy lähinnä kristillisissä toiminnoissa, kuten aamurukouksessa, ruokarukouksessa, pyhäkouluhetkessä ja hengellisissä lauluissa. Haastatteluissa selvisi, että työntekijöiden omia kasvatustarvoja ovat tasa-arvo, tasapuolisuus ja jokaisen lapsen arvokkuus. Työntekijöiden oman elämän arvoja ovat usko Jumalaan ja/tai kristillisyys sekä rakkaus ja sen välittäminen. Päiväkotin Ankkurissa kristillisyys näkyy myös kunnioituksessa ja armahtavuudessa toisia kohtaan. Haastavaksi työntekijät kokevat kristillisyyden määrän ja näkyvyyden suhteessa lasten ja vanhempien toiveisiin. Tutkimusten tulosten avulla henkilökunta voi käsitellä yhdessä arvojaan ja niiden näkymistä työssään.

CHRISTIANITY, EDUCATION AND VALUES IN CHRISTIAN KINDERGARTEN ANKKURI IN PORI

Nummi, Aura

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

Social pedagogic orientation

September 2012

Supervisor: Kumpulainen, Lenita

Number of pages: 32

Appendices: 1

Keywords: Christianity, education, values, religious education

The purpose of this thesis was to study Pori's christian kindergarten Ankkuri's Christianity, values and education. The goal was to find out how Christianity is visible in practice in the kindergarten Ankkuri, what kind of values the employees have and how they are shown in their work. Kindergarten Ankkuri ordered this thesis.

The theory section of the thesis was about the kindergarten Ankkuri, other kindergarten's religious education, early childhood education, religious education and values in early childhood education.

The research thesis is qualitative. Kindergarten Ankkuri's activities were observed for the thesis and all four employees were interviewed: two nurses, a kindergarten teacher and a bachelor of social studies.

The result of the research thesis was that the Christianity is shown mainly in the christian activities, such as the morning prayer, grace, Sunday school and spiritual songs. In the interviews it was found out that the employees' own education values are equality, objectivity and every child's dignity. The employees' own life values are believing in God and/or Christianity and love and passing it on. In the kindergarten Ankkuri Christianity is also shown in respect and mercifulness towards others. The employees experience challenging the amount of Christianity and it's visibility in terms of the childrens' and parents' wishes. With the results of the thesis the kindergarten staff of Ankkuri can together talk about their values and values visibility in their work.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 VARHAISKASVATUS.....	6
2.1 Varhaiskasvatuksen historiaa.....	6
2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma.....	7
2.3 Uskonnollisen kasvatuksen tukeminen varhaiskasvatuksessa.....	7
3 PÄIVÄKOTI ANKKURI.....	8
3.1 Kristillisyyys päiväkotin arjessa.....	9
3.1.1 Raamattu Ankkurissa.....	10
3.1.2 Rukous Ankkurissa.....	10
4 USKONTOKASVATUS MUISSA PÄIVÄKODEISSA	10
5 USKONTOKASVATUS.....	11
5.1 Varhaiskasvatuksen työntekijät uskontokasvattajina	12
5.2 Tukea kristilliseen kasvatukseen kurssilta.....	13
6 ARVOT VARHAISKASVATUKSESSA.....	14
6.1 Varhaiskasvatuksen työntekijä ja arvot.....	14
6.2 Arvot ja arvokeskustelu esiopetussuunnitelman puitteissa.....	14
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	15
7.1 Tutkimustehtävä	15
7.2 Tutkimusmenetelmä.....	16
7.3 Aineistonkeruumenetelmä.....	16
7.4 Opinnäytetyöprosessi.....	17
7.5 Aineiston analyysi.....	18
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	19
8.1 Alkukartoitus.....	19
8.2 Koulutus ja valmiudet.....	19
8.3 Henkilökunnan kokemus kristillisyyden toteutumisesta/toteuttamisesta Ankkurin arjessa.....	20
8.4 Varhaiskasvatussuunnitelma.....	21
8.5 Yhteistyökumppanit.....	23
8.6 Kehittäminen ja nykyaika.....	25
9 POHDINTA.....	26
9.1 Johtopäätökset.....	26
9.2 Ajatuksia opinnäytetyön tekemisestä.....	28
9.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	29
9.4 Jatkotutkimusaiheita.....	30
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kristilliset päiväkodit ja koulut pääsevät otsikoihin usein silloin, kun on kyse siitä saavatko ne jatkaa toimintaansa tai saako koulua tai päiväkotia perustaa. Opinnäytetyöni käsittelee sitä, millainen Porin kristillinen päiväkotikoti Ankkuri on. Tutkin päiväkotikoti Ankkurin kristillisyyttä, kasvatusta ja arvoja työntekijöiden kautta. Tutkin miten Ankkuri eroaa niin sanotusta tavallisesta päiväkodista. Valitsin työhöni työntekijöiden näkökulman, koska ajattelin, että he toiminnan toteuttajina osaavat kertoa miten kristillisuus ja arvot näkyvät käytännössä.

Opinnäytetyössäni tutkin Porin kristillisen päiväkotikoti Ankkurin kristillisiä piirteitä ja arvoja kasvatustyössä ja sen tavoitteissa. Tutkimuskysymykseni ovat: Mitä kristillisiä piirteitä kristillisellä päiväkotikoti Ankkurilla on? Mitä muita erityispiirteitä päiväkodissa on? Miten kristillisuus ja sen arvot näkyvät henkilökunnan tekemässä kasvatustyössä? Lisäksi haluan selvittää mitä ovat työntekijöiden omat arvot ja kasvatusarvot sekä näkyvätkö ne heidän työssään. Minua kiinnostaa onko kristillisuus läsnä vain opetuksellisissa hetkissä vai näkyykö se koko toiminnan taustalla. Tavoitteeni on selvittää miten työntekijät toteuttavat kristillisyyttä käytännössä sekä mitä ovat heidän kasvatustavoitteensa kristillisyyden toteuttamiseksi.

Olin syksyllä 2011 harjoittelussa päiväkotikoti Ankkurissa. Harjoittelu kesti kuusi viikkoa. Harjoitteluajana tutustuin Ankkurin arkeen. Samalla havainnoin kristillisyyttä ja sen näkymistä päiväkotikoti Ankkurissa. Havainnoinnissa kiinnitin huomiota siihen missä kaikessa kristillisuus on läsnä Ankkurin arjessa. Tarkastelin millaisia rukouksia päiväkodissa luettiin ja millaisia lauluja laulettiin. Keskityin siihen, mistä osista pikkukirkkohetket muodostuvat. Panin merkille myös sen, kun lapsi kysyi toiselta olisivatko he uskossa heidän yhteisessä leikissään. Harjoitteluni jälkeen päädyin jättämään erityispiirteitä koskevan tutkimuskysymyksen huomiotta

opinnäytetyöni haastattelussa, koska en havainnut päiväkodissa olevan mitään erityispiirteitä kristillisyyden lisäksi. Keskityin erityispiirteiden sijaan muihin tutkimuskysymyksiini.

Päiväkoti Ankkuri saa opinnäytetyöstäni tietoa siitä, miten kristillisyyden ja arvot käytännössä näkyvät päiväkodissa ja Ankkuri voi välittää tietoa eteenpäin kristillisyyden näkyvyydestä. Päiväkodin henkilökunta voi myös yksilöinä ja yhdessä arvioida omaa toimintaansa kristillisyyden ja arvojen välittäjinä.

2 VARHAISKASVATUS

2.1 Varhaiskasvatuksen historiaa

Ensimmäisen kansanlastentarhan, Helsingin Fröbel-laitoksen, perusti Hanna Rothman (1856-1920) vuonna 1888. Siitä alkoi päiväkotitoiminnan historia Suomessa. Rothman ja hänen työtoverinsa Elisabeth Alander opiskelivat Saksassa Pestalozzi-Fröbel-Hausissa ja Fröbelin periaatteilla oli suuri vaikutus Alanderin ja Rothmanin toiminnan tavoitteisiin ja menetelmiin. Friedrich Fröbel (1782-1852) ajatteli, että ihmisellä on kolme keskeistä tavoitetta: luonnon tutkiminen, ihmisen olemuksen tunteminen ja Jumalan ymmärtäminen. (Kallioniemi 2005, 28.)

Hanna Rothmanilla ja Elisabeth Alanderilla oli vahva kristillinen vakaumus. Kristillinen etiikka sävytti myös heidän lastentarhatoimintaansa. Siksi lastentarhojen kasvatustoiminta pohjautui yleisestikin kristillisyyteen. Lapsille muun muassa kerrottiin kristillisistä tavoista ja juhlista sekä Raamatun sanomasta. Hengelliset laulut ja rukoukset olivat arkipäivää lastentarhassa. Tavoitteena oli luoda lapsille turvallisuuden tunne sekä luottamus Jumalan rakkauteen ja huolenpitoon. (Kallioniemi 2005, 28.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen eli Stakesin vuonna 2003 julkistamassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritetään arvopohja varhaiskasvatukselle. Arvopohja perustuu lapsen oikeuksiin ja Suomen perusoikeuslainsäädäntöön. Varhaiskasvatuksen keskeisiä periaatteita ovat lapsen oikeus 1. turvallisiin ihmissuhteisiin, 2. turvattuun kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen, 3. turvattuun ja terveelliseen ympäristöön, jossa voi leikkiä ja toimia monipuolisesti, 4. tulla ymmärretyksi ja kuulluksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti, 5. saada tarvitsemaansa erityistä tukea ja 6. omaan kulttuuriin, äidinkieleen, uskontoon tai katsomukseen. (Kallioniemi 2009, 15.)

Vuoden 2003 varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kerrotaan lapsen oppimisen sisällöllisistä orientaatioista. Niitä ovat: matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Orientaatio tarkoittaa sellaisten välineiden hankintaa, joiden avulla lapsi voi paneutua aiheeseen ja rakentaa karttuvien tietojen ja taitojen avulla omaa maailmankuvaansa. (Kallioniemi 2009, 15.)

2.3 Uskonnollisen kasvatuksen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Kasvatustavoitekomitean mietintöön (1980) perustuen päivähoitolakiin tehtiin lisäys tavoitepykälän muodossa. Siinä esimerkiksi määriteltiin, että lapsen eettistä ja uskonnollista kasvatusta tulee tukea kunnioittaen kuitenkin uskonnollisuuden tukemisessa lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta. (Kallioniemi 2009, 11-12.) Laki lasten päivähoitosta määrittää (36/1973, 2a §): ”Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoiton tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on kunnioitettava lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta.”

Ankkuri on yksityinen päiväkotitoiminta ja se saa olla kristillinen päiväkotitoiminta. Lapsen huoltajat sitoutuvat kristillisyyteen hakiessaan paikkaa päiväkodista. Sitoutuminen merkitsee

sitä, että he antavat suostumuksensa sille, että heidän lapsensa saavat osallistua kaikkien päiväkodin toimintaan. Vanhemmilta ei edellytetä vakaumusta tai esimerkiksi kirkossa käyntiä.

Kasvatustavoitekomitean mietinnössä uskontokasvatuksen tavoitteiden mukaan lapsi pääsee osalliseksi juhlapyhien perinteistä ja saa tietoa kristinuskon keskeisestä sisällöstä ja kulttuuriperinnöstä. Tavoitteissa lasta ohjataan suhtautumaan kunnioittavasti uskonnolliseen vakaumukseen ja katsomustapoihin sekä lapsi saa vastauksia uskonnollisiin kysymyksiinsä ja mahdollisuuden hiljentyä. (Kallioniemi 2009, 12.)

Mietinnössä annettiin menetelmällisinä ohjeina tutustuminen kirkon rakennuksiin, kirkon työntekijöihin ja osallistuminen kirkollisiin toimituksiin sekä lasten kanssa keskusteleminen ja hiljentyminen. Päivähoidon uskontokasvatuksen tarkoitus ei ole ollut ohjata uskonnolliseen vakaumukseen, vaan tehtävänä on ollut tiedon ja kokemuksen välittäminen uskonnosta. Kaikkien lasten tulisi voida osallistua päivähoidon uskontokasvatukseen vanhempien vakaumuksesta riippumatta. Myös kaikki päivähoidon työntekijät saattoivat toteuttaa uskontokasvatusta omasta vakaumuksestaan riippumatta. (Kallioniemi 2009, 12-13.)

3 PÄIVÄKOTI ANKKURI

Porin kristillinen päiväkotikoti Ankkuri aloitti toimintansa vuoden 2000 elokuussa Porin kristillisen koulun yhteydessä. Koulu aloitti toimintansa vuonna 1996. Päiväkotikoti ja koulu ovat molemmat yksityisiä ja toimivat yhteiskristilliseltä pohjalta. Päiväkodin ja koulun ylläpidosta vastaa yhteinen kannatusyhdistys. (Porin kristillisen päiväkotikotikotien www-sivut 2012.) Koulu ja päiväkotikoti Ankkuri sijaitsevat samassa puutalokorttelissa Kokemäenjoen rannalla, Porin keskustan tuntumassa.

Kaikki Ankkurin työntekijät ovat sitoutuneet toimimaan kristillisten arvojen mukaan. Työntekijöiltä ei kuitenkaan edellytetä kristillistä vakaumusta. Päiväkoti Ankkurin internetsivuilla todetaan: ”Kaikki toimintamme perustuu kristillisiin arvoihin ja toiminta-ajatuksena on luoda lapselle turvallinen ympäristö, jossa lasta kunnioitetaan ja hänet huomioidaan arvokkaana yksilönä, perheen kasvatustyötä tukien. Haluamme myös tukea perheiden kristillistä kasvatusta ja antaa lapselle mahdollisuuden oppia tuntemaan Jumalaa ja Hänen tahtoaan. Asioita ei tuputeta eikä pakoteta, vaan pyrkimyksenämme on tarjota yksi näkökulma elämään, luontevana osana arkea.” (Porin kristillisen päiväkoti Ankkurin www-sivut 2012). Kinnusen (2011) mietteet tukevat Ankkurin asennetta olla pakottamatta asioita. Hän sanoo, että uskoa ei voi siirtää lapsiin ja usko voi kasvaa vain vapauden ilmapiirissä. Kinnunen lisää vielä, että ihmisen kunnioittamista ja arvostamista on valinnanvapauden antaminen. (Kinnunen 2011, 162-163.)

Päiväkoti Ankkurissa on yhteensä 28 paikkaa 3-6-vuotiaille lapsille. Ankkurissa on yksi lapsiryhmä, jota pääsääntöisesti jaetaan kahteen ryhmään: esioppilaisiin ja 3-5-vuotiaisiin. (Päiväkoti Ankkuri 2012, 7). Työntekijöitä päiväkodissa on neljä, joiden lisäksi päiväkodin alaisuudessa työskentelee iltapäivätoiminnanohjaaja. Päiväkodin johtaja toimii lapsiryhmässä esiopettajana hallinnollisten tehtävien lisäksi.

Iltapäivätoiminta toimii päiväkodin alaisuudessa. Se on tarkoitettu Porin kristillisen koulun ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille. Aamutoiminta toteutuu päiväkodin tiloissa ja silloin päiväkodin työntekijät ovat vastuussa aamutoiminnasta. Loppuilltopäivästä iltapäivätoiminta on samoissa tiloissa (sään mukaan ulkona tai sisällä) päiväkodin kanssa.

3.1 Kristillisyys päiväkoti Ankkurin arjessa

Kristillisyys on päivittäin läsnä päiväkodin arjessa. Aamutuokiossa pidetään aamurukous. Ennen aterioita joko rukoillaan ruokarukous tai lauletaan ruokalaulu. Perjantaisin on pyhäkouluhetki, pikkukirkko. Sen toteuttaa joko yksi työntekijöistä tai jonkun seurakunnan työntekijä. Ankkurin työntekijän toteuttamana pikkukirkon rakentee-

seen kuuluvat havainnointini mukaan yleensä seuraavat osat: rukous, opetus ja laulut. Rukoushetkessä lapset saavat halutessaan kertoa omia esirukousaiheitaan, ja aiheen puolesta rukoilee joko työntekijä tai joku lapsista. Opetuksessa kerrotaan joku Raamatun kertomus ja sitä havainnollistetaan esimerkiksi flanellojen, nukkejen tai esineiden avulla. Hengelliset laulut ovat myös tärkeässä roolissa pikkukirkossa.

3.1.1 Raamattu Ankkurissa

Raamattu on kristinuskon pyhä kirja ja siksi sitä opetetaan myös Porin kristillisessä päiväkotiki Ankkurissa. Alle kouluikäinen lapsi voi kuunnella hyvin keskittyneesti Raamatun kertomuksia, mutta niiden sisältö avautuu lapselle vähitellen. Raamatun kertomuksien ymmärtäminen kasvaa lukijan käsityskyvyn kasvaessa. (Kinnunen 2011, 61.) Päiväkotiki Ankkurissa Raamatun kertomuksia välitetään lapsille viikoittain pikkukirkkohetkissä. Pikkukirkkohetkessä päiväkodin työntekijä kertoo jostain Raamatun kertomuksesta ja havainnollistaa sitä esimerkiksi flanellojen, nukkejen ja esineiden kautta. Myös seurakunnasta käy työntekijöitä pitämässä pikkukirkkoja.

3.1.2 Rukous Ankkurissa

Saara Kinnusen (2011) mukaan lasten kanssa on hyvä rukoilla sekä valmiita että vapaamuotoisia rukouksia. Lapsi oppii helposti runomuodossa olevat rukoukset. (Kinnunen 2011, 54.) Ankkurissa rukoillaan aamuisin yleensä valmis rukous. Pikkukirkkohetkissä rukoukseen käytetään enemmän aikaa ja silloin lapset saavat kertoa omia rukousaiheitaan. Rukousaiheiden puolesta rukoillaan työntekijän johdolla siten, että työntekijä itse rukoilee tai lapset voivat rukoilla myös toistensa rukousaiheiden puolesta.

4 USKONTOKASVATUS MUISSA PÄIVÄKODEISSA

Ennen harjoittelujaksoani Ankkurissa ja sen jälkeen olen ollut yhteensä kolmessa Porin kaupungin päiväkodissa töissä tai harjoittelussa. Kukin työ- tai harjoittelujakso oli

pituudeltaan vähintään yhden kuukauden mittainen. Kaikissa päiväkodeissa käytettiin erilaisia ruokaloruja. Se saattoi muistuttaa rukousta, mutta ei ollut selvästi rukous. Kahdessa päiväkodeista lapsia kehoitettiin laittamaan kädet ”nätisti”, joka tarkoitti, että kädet pitää laittaa ristiin. Kyseessä olevissa päiväkodeissa ei ollut pyhäkoulua. Minun päiväkodeissa työskentelyaikani päiväkodeissa ei myöskään vierailut seurakunnan työntekijää. Työskentelyaikani olivat kuitenkin lyhyitä, joten sen perusteella ei voi tehdä johtopäätöksiä seurakunnan vierailusta.

Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan seurakunnan työntekijät ovat sekä vanhempien että päiväkotien henkilökunnan kasvatusta- ja keskustelukumppaneina. Kasvatuskumppanuutta toteutetaan joulun-, pääsiäisen- ja kevätkirkkojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Seurakunnan työntekijöiden vierailut päiväkotien lapsiryhmissä ovat myös osa kasvatuskumppanuutta. Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan: ”tavoitteena on, että kristillisen kulttuurin perinteet ja sisällöt tulevat lapselle tutuiksi omakohtaisen kokemisen kautta ja lapset saavat mahdollisuuden ihmettelyyn ja hiljaisuuteen”. Keskustelukumppanuutta toteutetaan yhteisenä keskusteluna evankelisluterilaiseen uskontoon liittyvistä kysymyksistä. (Porin koulutuslautakunta 2011, 18).

Noihin kolmeen päiväkotiin verrattuna Ankkuri on mielestäni selkeästi kristillinen päiväkoti. Kristillisyyttä näkyy Ankkurissa esimerkiksi ruuan siunaamisessa, aamuroukoissa, pyhäkouluhetkissä ja lauluissa.

5 USKONTOKASVATUS

Arto Kallioniemi toteaa Lapsenkaltainen -kirjassa, että ”omaan uskontoon tutustuminen osana omaa kulttuuri-identiteettiä on monikulttuurisessa yhteiskunnassa yksi uskontokasvatuksen keskeisimpiä tehtäviä” (Kallioniemi 2009, 23). Uskontokasvatukseen tulee myös auttaa lasta omaksumaan taito käsitellä omaa uskonnollisuuttaan (Halme & Vataja 2011, 49).

Perinteisesti uskontokasvatukseen kytkeytyy vahva eettisyys. Uskontokasvatukseen sisältyy muun muassa kirkkovuoden juhlaperinteeseen tutustumista, joka on esimerkiksi suomalaisen kulttuuriperinteeseen nojautumisesta. Lapset saattavat usein itse esittää kysymyksiä, jotka kuuluvat uskontokasvatuksen alaisuuteen. Esimerkiksi kuolema saattaa herättää lapsissa kysymyksiä. Jos uskontokasvatusta on liian vähän tai ei lainkaan, lapsi ei saa tukea elämänpohdinnalleen ja tärkeille elämänskysymyksilleen. Kallioniemen mukaan uskontokasvatuksen onnistuessa varhaiskasvatuksessa se voi ”tukea lapsen luontaista herkkyyttä ja kiinnostusta olemassaolon suurista kysymyksistä kohtaan”. (Kallioniemi 2009, 23.)

Halme ja Vataja (2011) määrittelevät uskontokasvatuksen tavoitteiksi mahdollisuuden kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tutustua uskonnollisiin juhliin. Tavoitteena on myös tarjota mahdollisuus tutustua oman uskonnon olennaisimpiin sisältöihin. (Halme & Vataja 2011, 49.)

5.1 Varhaiskasvatuksen työntekijät uskontokasvattajina

Päivähoidossa työskentelee koulutustaustoiltaan erilaisia työntekijöitä. Myös heidän koulutuksistaan saamansa valmiudet uskontokasvatukseen vaihtelevat suuresti. Valmiudet voivat vaihdella koulutuksittain ja oppilaitoksittain. (Kallioniemi 2009, 22.)

Varhaiskasvatuksessa työskentelevät henkilöt saattavat ajatella eri tavoin uskontokasvatuksesta. Toiset mieltävät siihen kuuluvan edelleen uskonnollista toimintaa ja toiset käsittävät uskontokasvatuksen merkityksen lapsen kasvussa ja kehityksessä. Uskonnollinen toiminta ei ole vuosikymmeniin kuulunut enää yhteiskunnan antaman uskontokasvatuksen tavoitteisiin. (Kallioniemi 2009, 22.) Saara Kinnusen (2011) mielestä päivähoiton henkilökunnan oma vakaumus määrittää päivähoiton uskontokasvatuksen määrän ja laadun. (Kinnunen 2011, 15.) Päivähoidon työntekijät kantavat vastuun siitä, saako lapsi tukea elämänpohdintoilleen ja tärkeille elämänskysymyksille. (Kallioniemi 2009, 23.)

Lasta muokkaa ja ohjaa se, mitä hän aistii ympärillään sekä minkälainen roolimalli aikuinen on ajatuksineen, tunteineen ja tekoineen (Skinnari 2004, 87). Päiväkoti Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelmassa sanotaan, että kasvattajan tulee olla ”kristityn esikuva, rakastava aikuinen”. (Porin kristillisen päiväkoti Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 5). Simo Skinnarin mukaan ihanteellisimmillaan kasvattaja suhtautuu lapsiin rajoja asettaen kunnioittavasti. (Skinnari 2004, 96). Ankkurin toiminta-ajatuksena on ”luoda lapselle turvallinen ympäristö, jossa lasta kunnioitetaan ja hänet huomioidaan arvokkaana yksilönä, perheen kasvatustyötä tukien”. (Porin kristillisen päiväkoti Ankkurin internetsivut 2012.)

5.2 Tukea kristilliseen kasvatukseen kurssilta

Kristillisen kasvatuksen keskus on kristillisten koulujen tai päiväkotien perustamista suunnittelevien yhdistysten apuna ja konsultointitukena. Keskus organisoii kurssien lisäksi myös tapahtumia. (Kristillisen kasvatuksen keskus ry:n www-sivut 2006).

Kesäisin Kristillisen kasvatuksen keskus ry järjestää Kristillisen kasvatuksen peruskursseja. Kurssi on kaksiosainen. Osat voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä. Kurssin aiheena on kristillisen kasvatuksen perusteet. Kurssin käymällä saa lisäpätevyyden kristillisessä koulussa tai päiväkodissa työskentelyyn. Kristillisen kasvatuksen keskus ry:n internetsivuilla (<http://www.kristillinenkasvatus.net/>) kerrotaan myös, että peruskurssi ”sopii hyvin sekä peruskoulun että kristillisten koulujen opettajille, kunnan ja yksityisten päiväkotien työntekijöille sekä niiden hallinnossa työskenteleville”. Peruskurssin ajankohta on kesällä ja sitä on järjestetty jo parinkymmenen vuoden ajan. (Kristillisen kasvatuksen keskus ry:n www-sivut 2006.) Keväällä 2012 päiväkoti Ankkurin neljästä työntekijästä yksi oli jo käynyt kyseisen kurssin molemmat osat ja kaksi työntekijää oli menossa kesällä suorittamaan kurssin ensimmäisen osan.

6 ARVOT VARHAISKASVATUKSESSA

6.1 Varhaiskasvatuksen työntekijä ja arvot

Varhaiskasvatuksen ammattilaisen työ on liitoksissa yhteiskunnan arvoihin. Omassa työssään varhaiskasvattaja kohtaa arvovalintoja. Varhaiskasvattajan työ on eettistä, koska hän välittää kasvatuksessa ja opetuksessa arvoja, joiden sisältö, eikä merkitys ole yhdentekevä. Eettinen kasvatusta kuuluu kaikkeen päivähoidontoimintaan, koska päivähoito välittää arvoja koko toiminnallaan (Halme & Vataja 2011, 98.) On tärkeää kiinnittää huomiota siihen, millaisia arvoja lapsille välitetään jo pienestä pitäen.

Varhaiskasvattajan tulee työstää ja tunnistaa oma arvomaailmansa. Arvokeskustelu ja sen kautta käytävä ihmiskäsityksen määrittely ovat merkittävä osa kasvattajan ammatillista kasvua. (Halme & Vataja 2011, 99.)

6.2 Arvot ja arvokeskustelu esiopetussuunnitelman puitteissa

Päiväkoti Ankkurissa ”esiopetus noudattaa Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ja valtioneuvoston asetuksessa määritellyjä kasvatuksen ja oppimisen tavoitteita, kristillisen maailmankuvan ja ihmiskäsityksen kautta peilattuna.” (Porin kristillisen päiväkotin Ankkurin www-sivut 2012.) Opettamisen tärkein lähdemateriaali on esiopetussuunnitelma ja siinä näkyvät esiopetussuunnitelman laatijoiden näkemykset ja tulkinnat kasvatuksesta sekä kasvatukseen kytkeytyvistä arvoista. (Parviainen 2005, 15.)

Kasvatusta on kaikissa tapauksissa arvosidonnaista ja liitoksissa kasvatusta tarjoaviin ihmisiin ja kulttuuriin. Sen takia arvot määrittelevät aina kasvatusta. Arvot luonnehtivat kasvatusta ja opetuksen periaatteita, joten ne ovat kaiken kasvatusta ja opetuksen suunnittelun perusta. (Parviainen 2005, 16.)

Arvokeskustelua tulisi käydä arvomaailman tunnistamiseksi ja työstämiseksi. Arvokeskustelun kautta sitoudutaan yhteistavoitteisiin sekä uudistetaan kasvatuksen periaatteita vastaamaan odotuksia. Kasvatuksen onnistumisen edellytyksenä on sanojen ja tekojen yhdenmukaisuus. Siten arvokeskustelu kytkeytyy kasvatustyöhön. (Parviainen 2005, 16.)

Henkilöt, jotka valitsevat kasvatuspäämäärät kasvatus- ja opetusohjelmiin, joutuvat lähimmin arvokeskusteluun. Esiopetussuunnitelmia laatiessa arvovalinnat pohjautuvat näiden henkilöiden ihmiskäsityksiin ja siten määrittävät esiopetussuunnitelmien sisältöä. Kun kasvatusyhteisössä käyty arvokeskustelu otetaan tiiviisti mukaan opetussuunnitelmatyöhön, onnistuvat opetussuunnitelmat parhaiten. Omassa kasvatusyhteisössä opetussuunnitelman kehittämisprosessi auttaa suunnitelman kokonaisuuden hahmottamista. (Parviainen 2005, 17.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Tutkimustehtävä

Opinnäytetyöni käsittelee Porin kristillisen päiväkotia Ankkurin kristillisyyttä. Tutkimuskysymykseni ovat: Mitä kristillisiä piirteitä kristillisellä päiväkotilla on? Mitä muita erityispiirteitä päiväkodissa on? Millaisia piirteet ovat käytännössä? Miten kristillisyyden arvot näkyvät henkilökunnan tekemässä kasvatustyössä? Näkyvätkö työntekijöiden omat arvot heidän työssään? Onko kristillisyyden läsnä vain opetuksellisissa hetkissä vai näkyvätkö se koko toiminnan taustalla?

Opinnäytetyössäni tarkastelen aiheeni työntekijöiden näkökulmasta. Selvitän heidän kasvatustavojensa ja miten ne näkyvät (jos näkyvät) heidän kasvatustyössään. Miten työntekijät käytännössä toteuttavat kristillisyyttä? Millaisia kasvatustavoitteita heillä

on kristillisyyden toteuttamiseksi?

7.2 Tutkimusmenetelmä

Käytän opinnäytetyössäni laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista muun muassa se, että kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti ja aineistoa hankittaessa käytetään laadullisia metodeja, kuten teemahaastattelua. Myös ihmisen käyttö tietojen keräämisen välineenä kuuluu laadullisen tutkimuksen piirteisiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164). Valitsin teemahaastattelun menetelmäkseni esimerkiksi lomakekyselyn sijaan, koska halusin saada mahdollisuuden tarkentaa kysymyksiä ja selvittää mahdollisia epäselviä kysymyksiä. Kohdejoukoksi valitsin Ankkurin työntekijät, ajatellen saavani heiltä parhaiten tietoa päiväkodin toiminnasta ja kasvatuksesta, koska työntekijät ovat niiden toteuttajia.

7.3 Aineistonkeruumenetelmä

Aineistonkeruumenetelmänä käytin sekä havainnointia että teemahaastattelua. Havainnoin päiväkodin toimintaa syksyllä 2011, jolloin olin harjoittelussa Ankkurissa. Havainnoin lähinnä päiväkodin kristillisiä piirteitä. Havainnoinnista kerroin jo johdannossa tarkemmin. Harjoittelun aikana sain kuvan siitä miten kristillisuus konkreettisesti näkyy Ankkurin arjessa.

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu. Puolistrukturoiduissa haastatteluissa on olennaista, että jokin haastattelun näkökohta on lyöty lukkoon, mutta ei kaikkia. Esimerkiksi kysymykset ovat haastateltaville samat, mutta haastattelijä voi vaihdella niiden sanamuotoa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47). Toteutin teemahaastattelun siten, että laadin etukäteen kysymykset, jotka esitin kaikille haastateltaville. Kysymysten sanamuoto kuitenkin vaihteli. Haastateltavat saivat vastata kysymyksiin omin sanoin. Haastattelin kaikkia Porin kristillisen päiväkotia Ankkurin työntekijää kahta lastenhoitajaa, lastentarhanopettajaa ja sosionomia (AMK), jolla on esiopetuspätevyys. Esitin heille kaikille samat

kysymykset, jotka löytyvät opinnäytetyön liitteistä (LIITE 1). Tarkentavia kysymyksiä esitin tarpeen tullen, kun haastateltava esimerkiksi vastasi kysymykseen aiheen vierestä. Haastattelujen pituus vaihteli noin 45 ja 90 minuutin välillä.

7.4 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessi alkoi vähitellen jo loppukeväästä 2010, jolloin opinnoissani oli tehtävänä laatia tutkimussuunnitelma joko jostain keksitystä aiheesta tai Satakunnan ammattikorkeakoulun Opinnäytetöiden aihepankista valitusta todellisesta aiheesta. Valitsin tutkimussuunnitelmaharjoitukseni aiheen aihepankista ja se oli Porin kristillisen päiväkotin Ankkurin erityispiirteet. Minua kiinnosti tutkia miten kristillisyyden näkyminen näkyy kristillisessä päiväkodissa.

Tapasin ensin Ankkurin johtajan loppusyksystä 2010 ja hänen lähdettyään Ankkurista päiväkodin virkaa toimittavan johtajan keväällä 2011. Tapaamisissa halusin selvittää mitä Ankkuri haluaa tältä opinnäytetyöltä. Tapaamisten perusteella muokkasin tutkimussuunnitelmani ja se tuli opinnäytetyösopimuksen liitteeksi. Sopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 2011. Saman vuoden elokuussa päiväkodissa aloitti uusi johtaja.

Syksyllä 2011 olin Ankkurissa opintoihini sisältyvässä harjoittelussa, joka kesti kuusi viikkoa. Harjoittelun aikana näin itse, miten kristillisyyden näkyminen päiväkodin toiminnassa. Havainnoinnin perusteella oli aiempaa helpompaa jatkaa opinnäytetyön tekoa.

Harjoittelun jälkeen keräsin talvella 2012 teorian tietoa, jota apuna käyttäen valmistin teemahaastattelun kysymykset maaliskuussa 2012. Testasin haastattelua ja sen kysymyksiä haastatteleamalla sosionomia (AMK), joka on työskennellyt eri päiväkodeissa ja myös eräässä kristillisessä päiväkodissa, ei tosin Ankkurissa. Huomasin testauksessa joidenkin kysymysten olevan epäselviä tai kysyvän eri asiaa

kuin oli tarkoitukseni. Muokkasin muutamaa kysymystä tukemaan paremmin tutkimuksellisen opinnäytetyöni tavoitteita. Esimerkiksi kysymys: "Mitä kristillisiä arvoja te toteutate toiminnan kautta?" oli alunperin muodossa: "Miten näet tällä hetkellä kristilliset arvot?". Testihaastattelussa pääsin harjoittelemaan nauhurin käyttöä ja samalla sain kuvan haastattelujen suuripiirteisestä kestosta.

Huhti-toukokuun vaihteessa 2012 haastattelin päiväkodin työntekijöitä ja menetelmänä käytin teemahaastattelua.

7.5 Aineiston analyysi

Tallensin haastattelut nauhuriin, ja litteroin tallennetut haastattelut Open office-tiedostoihin. Kirjoitin haastattelut nauhurista mahdollisimman sanatarkasti tiedostoihin. Tiedostoihin kertyi sivuja noin 47. Joissain haastattelutilanteissa tuli keskeytyksiä, mutta itse koen, että ne eivät paljoa häirinneet haastattelutilannetta. Haastatteluja litteroidessani huomasin, että muutama kysymys jäi kysymättä varsinaisessa haastattelutilanteessa, joten soitin niille haastateltaville, joilta jäi kysymys kysymättä ja sain vastaukset kysymyksiini. Luin litteroimiani haastatteluja läpi useaan kertaan. Etsin toistuvia teemoja haastatteluaineistosta. Käsittelin litteroidun aineiston teemoittelemalla. Teemoittelu on haastatteluaineistosta esiin nousevien piirteiden tarkastelua, jotka toistuvat usealla haastateltavalla. Jos haastateltavia on vain yksi, tutkimuskohteena on toistuvien teemojen tarkastelu. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 173.)

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

8.1 Alkukartoitus

Haastattelun ensimmäisessä teemassa halusin selvittää työntekijöiden tietoja, jotka saattoivat vaikuttaa kysymysten vastaamiseen. Kysyin kuinka kauan työntekijät ovat olleet Ankkurissa työntekijöinä ja ovatko he työskennelleet aiemmin jossain toisessa päiväkodissa?

Tuorein työntekijä on ollut päiväkodissa vähän alle vuoden työntekijänä, pisimpään työskennellyt on ollut yhteensä noin 10 vuotta yhteensä Ankkurissa sekä Porin Kristillisessä koulussa. Työntekijät mainitsivat työskennelleensä muissakin päiväkodeissa vähintään opiskelujen aikaisissa harjoitteluissa.

8.2 Koulutus ja valmiudet

Toisessa teemassa halusin kysyä, ovatko työntekijät mielestään saaneet valmiuksia uskontokasvatuksen toteuttamiseen ammatillisessa koulutuksessaan. Kysyin myös ovatko työntekijät käyneet Kristillisen kasvatuksen keskuksen kurssin. Vastauksesta riippuen kysyin kokivatko he kurssin käymisestä olleen hyötyä tai haluaisivatko he käydä kurssin. Yksi työntekijöistä oli käynyt Kristillisen kasvatuksen kurssin, ja häneltä kysyin onko hänen työskentelytapansa muuttunut kurssin käymisen jälkeen.

Kaksi vastanneista kokee saaneensa valmiuksia uskontokasvatuksen toteuttamiseen ammatillisessa koulutuksessaan. Yksi työntekijöistä on käynyt Kristillisen kasvatuksen keskuksen kurssin molemmat osat, kaksi on käymässä kurssin kesällä ja neljäs ei koe tällä hetkellä tarvetta sen käymiseen.

8.3 Henkilökunnan kokemus kristillisyyden toteutumisesta/toteuttamisesta Ankkurin arjessa

Kolmannen teeman kysymykset käsittelivät hyvin olennaisia asioita opinnäytetyöni kannalta, kuten kristillisyyden näkymistä Ankkurissa. Kysyin työntekijöiltä mitä kasvatuservoja heillä on ja miten ne näkyvät heidän työssään. Pyysin työntekijöitä luettelemaan viisi heidän tärkeintä arvoaan ja miten ne näkyvät heidän työssään. Tärkeitä kysymyksiä olivat miten kristillisuus näkyy Ankkurissa ja mitä kristillisiä arvoja työntekijät toteuttavat toiminnan kautta. Kysyin myös mitä haasteita he kohtaavat kristillisten arvojen toteuttamisessa. Halusin tietää auttaako päiväkodin kristillinen kasvatuservo käsittelemään ongelmia, kuten kiusaaminen. Päiväkodin Internet-sivujen mukaan Ankkurin toiminta-ajatuksena on: ”luoda lapselle turvallinen ympäristö, jossa lasta kunnioitetaan ja hänet huomioidaan arvokkaana yksilönä, perheen kasvatustyötä tukien”. Kysyin työntekijöiltä miten he toteuttavat tätä toiminta-ajatusta. Minua kiinnosti myös miten uudet työntekijät valmistetaan kristillisyyteen. Viimeiseksi tiedustelin millä tavoin päiväkodin lapset ottavat kristillisiä asioita esille.

Työntekijöiden omista kasvatuservoista nousi esille tasa-arvo, tasapuolisuus ja jokaisen lapsen arvokkuus. Oman elämän arvoista usko Jumalaan ja/tai kristillisuus oli kaikilla työntekijöinä arvona. Myös rakkaus ja sen välittäminen nousi esille useamman työntekijän vastauksesta.

Kristillisuus näkyy konkreettisesti kaikessa kristillisessä toiminnassa kuten pikkukirkoissa eli viikoittaisissa pyhäkouluhetkissä, aamurukouksessa ja ruokarukouksessa. Se näkyy myös toisten kunnioituksessa. Toiminnan kautta toteutettavia kristillisiä arvoja on kunnioitus toisia kohtaan sekä armeliaisuus. Haasteeksi koetaan kristillisyyden määrä ja näkyvyys suhteessa lasten ja vanhempien toiveisiin.

Toisten työntekijöiden mielestä kristillistä puolta ei tarvitse tuoda erityisesti esille, toisten mielestä kristillinen kasvatus auttaa myös kiusaamistilanteissa. Työntekijät luovat turvallista ympäristöä minimoimalla fyysisen loukkaamisen riskit mahdollisimman pieneen päiväkodissa. Lapsilla on samat selkeät rajat ja säännöt, jotka luovat lapsille turvallisuutta. Vanhempien toiveet otetaan huomioon ja niitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Uusien työntekijöiden valmistaminen kristillisyyteen tapahtuu ensisijaisesti työhaastattelun kautta. Haastattelija kertoo siinä tilanteessa Ankkurin arvoista ja toimintatavoista. Välillä joudutaan ajan kanssa tarkentamaan toimintatapoja työntekijöille.

Lapset saattavat tuoda paljonkin kristillisiä asioita esille. Keskusteluissa se tulee selkeästi esille, lapset keskustelevat keskenään tai kysyvät työntekijöiltä. Pyhäkouluhetken aiheesta saattaa nousta keskustelua ja toisinaan lapset myös käsittelevät pyhäkoulun kertomusta leikkimällä sitä.

8.4 Varhaiskasvatussuunnitelma

Neljännessä teemassa poimin muutaman asian suoraan päiväkotin Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelmasta ja pyysin haastateltavia selittämään niitä auki.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa on kaavio sisällöllisistä orientaatioista (kohta 5. SISÄLLÖLLISET ORIENTAATIOIOT). Sisällöllisiin orientaatioihin kuuluvat historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio, matemaattinen orientaatio, eettinen orientaatio, esteettinen orientaatio, luonnontieteellinen orientaatio ja uskonnollis-eettinen orientaatio. Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelmassa Sisällölliset orientaatiot -kaaviossa jokaisella orientaatiolla on oma ympyränsä. Muut ympyrät ovat uskonnollis-eettisen orientaation sisällä. Jokaisen orientaation sisältöä on avattu neljällä tai viidellä ranskalaisella viivalla, esimerkiksi uskonnollis-eettistä

orientaatiota on avattu näin: kristillinen maailman- ja ihmiskuva kaiken pohjana, juhlapyhät ja kristilliset perinteet, lapsella itseisarvo Jumalan luomana sekä vierailijat seurakunnasta. (Porin kristillisen päiväkotin Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 9).

Kysyin ensin miten näitä orientaatioita käytännössä toteutetaan ja sitten miten uskonnollis-eettinen orientaatio peilautuu muihin orientaatioihin ja miten se näkyy arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelman kohdassa 4.2 Leikki sanotaan: ”ei noitajuttuja, vampyyreja tms. pelottavia tai epäkristillisiä hahmoja”. Pyysin työntekijöitä kertomaan miten he toimivat nähdessään lasten leikkivän esimerkiksi noitaleikkiä.

Orientaatioita toteutetaan käytännössä seuraavilla tavoilla. Luonnontieteellisessä orientaatioissa vuodenaajat ovat tärkeässä roolissa. Toimintaa suunnitellaan niiden mukaan ja tehdään erilaisia retkiä, kuten syysretki ja pulkkareissut. Askarteluissa huomioidaan vuodenaajat ja käytetään luonnonmateriaaleja. Esteettinen orientaatio näkyy arjessa omien jälkien siivoamisena, oman ja toisten työn arvostamisena, erilaisien materiaalien hyödyntämisenä. Matemaattinen orientaatio tulee esiin muun muassa pelien ja erilaisten laskemisten kautta. Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio käydään läpi millaista on ollut ennen, millaista on muissa maissa tai eri kulttuureissa. Päiväkodista tehdään retkiä kirjastoon. Eettiseen orientaatioon kuuluvat toisten kunnioitus, hyvät tavat sekä oikea ja väärä. Uskonnollis-eettinen orientaatio pitää sisällään juhlapyhien esillä pitämistä. Yleensä pyhäkouluhetkissä käsitellään jotakin tulevaa kristillistä juhlaa. Seurakunnasta käy vierailijoita. Toiveena olisi, että eri seurakunnista kävisi vierailijoita.

Uskonnollis-eettinen orientaatio näkyy muissa orientaatioissa monella tapaa. Luonnontieteellisessä orientaatioissa tulee esille luomiskertomus ja se, miten kaikki ovat Luojan luomia. Myös kasvun ihmeen ja ylipäänsä luonnon ihailu ja ihmettely korostuu luonnontieteellisessä orientaatioissa. Eettinen orientaatio kulkee pitkälti käsi kädessä uskonnollis-eettisen orientaation kanssa. Oikea ja väärä tulee esille muun

muassa kymmenestä käskystä puhuttaessa.

Jos työntekijät huomaavat lasten leikkivän noitaleikkiä, he ensin tarkkailevat, millainen leikin luonne on, voittaako hyvä pahan esimerkiksi. Jos lapsista huomaa, että se on liian pelottava leikki tai leikissä on pieniä lapsia mukana, se saatetaan keskeyttää työntekijän toimesta. Hän voi ehdottaa miten leikkiä voisi jatkaa vähän muokkaamalla leikkiä. On kuitenkin tärkeää, että lapsi voi leikin kautta käsitellä erilaisia asioita, kuten paha, joten sitä väylää ei tule sulkea kokonaan pois.

8.5 Yhteistyökumppanit

Viidennessä teemassa halusin selvittää eri yhteistyötahojen osallisuutta päiväkodin toimintaan. Myös vanhempien osuus nähdäkseni päiväkodin tärkeimpänä yhteistyötahona kiinnosti minua. Kysyin miten eri yhteistyötahot ovat mukana päiväkodin toiminnassa. Tiedustelin onko päiväkodissa jotain tutustumista tai perehdytystä päiväkotikiin Ankkuriin ja sen kristillisyyteen. Halusin tietää myös minkä verran ja kenen aloitteesta vanhempien kanssa keskustellaan kristillisyydestä tai uskontokasvatuksesta. Mietin puhutaanko varhaiskasvatuskeskusteluissa uskontokasvatuksesta ja kysyin onko varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelulomakkeessa omaa osiota uskontokasvatukselle? Kysyin miten vanhempien uskontokasvatukseen liittyvät toiveet otetaan huomioon. Mielestäni on tärkeää huomioida lasten erilaiset kristilliset ja kulttuuriset taustat ja kysyinkin miten työntekijät sen tekevät. Mietin myös onko vanhempien erilaisten kulttuuristen tai uskonnollisten taustojen kanssa tullut haastavia tilanteita ja miten niistä on selvitty? Minua kiinnosti myös millä tavoin vanhempia tuetaan kristillisessä kasvatuksessa. Pyysin työntekijöitä arvelemaan miksi vanhemmat ovat valinneet Ankkurin lastensa päiväkodiksi.

Eri seurakunnat ovat Ankkurin yhteistyökumppaneita. Tällä hetkellä tosin vain Keski-Porin seurakunnasta käydään vierailemassa Ankkurissa ja pitämässä

pyhäkouluhetkiä, pikkukirkkoja. Muutkin seurakunnat ovat tervetulleita vierailemaan Ankkuriin, päiväkodin henkilökunta kaipaa heiltä aktiivisuutta tässä asiassa. Porin Kristillisen koulun kanssa yhteistyö keskittyy alku- ja esiopetuksen yhteistyöhön. Yhteistyön merkeissä järjestetään esikoululaisille ja koulun 1.- ja 2.-luokkalaisille on yhteisiä teemapäiviä noin kerran kuukaudessa. Porin kaupunki kutsuu Ankkurin työntekijöitä koulutuksiin. Neuvoloihin ollaan yhteydessä lasten kehitykseen liittyvissä asioissa. Myös neuvolat saattavat olla yhteyksissä päiväkotiin lasten asioissa. Viisivuotisarviointit lähetetään viisivuotistarkastukseen neuvolaan. Perheneuvolan kanssa tehdään myös tarpeen mukaan yhteistyötä. Kirjastossa päiväkodin lapset ovat osallistuneet luontokerhoon.

Lasten aloittaessa päiväkodissa perheille järjestetään tulohaastattelu, jossa päiväkodin johtaja käy läpi muun muassa varhaiskasvatussuunnitelmaa, kristillistä kasvatusta Ankkurissa ja erilaisia käytännön asioita. Perheet saavat myös käydä tutustumassa päiväkotiin ja sen toimintaan ajan kanssa.

Vanhempien kanssa keskustellaan kristillisyydestä silloin, kun lapset ovat päiväkodissa kysyneet jotain ja josta ollaan yhdessä keskusteltu. Myös jos lapsia on jäänyt mietityttämään jokin asia, jota ollaan käsitelty pikkukirkossa, kerrotaan siitä vanhemmille. Vanhemmat haluavat tuoda keskusteluun asioita, jotka heitä mietityttävät. Varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelulomakkeessa tai esiopetusarvioinnissa ei ole omaa osiota uskontokasvatukselle. Lomakkeet ovat samoja mitä muissakin päiväkodeissa käytetään. Vanhempien toiveet liittyen uskontokasvatukseen otetaan huomioon ja niitä pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Joitain toiveita toteutetaan lapsikohtaisesti.

Yleensä päiväkotiin tulevilla lapsilla on jonkin näköinen kristillinen tausta. Seurakunnilla on erilaisia painotuksia ja päiväkodissa käsitellään niitä asioita, jotka ovat yhteisiä kaikille. Jos lasten kanssa tulee puheeksi asia, joka seurakunnissa tehdään eri tavalla, niin sanotaan, että molemmat tavat ovat ihan hyviä, eikä siis

aseteta eri tapoja ja seurakuntia erilaiseen asemaan keskenään. Päiväkodissa halutaan myös tukea sitä, jos joku haluaa vaikka rukoilla polvillaan, niin silloin hän voi tehdä niin.

Vanhempien kanssa voi välillä tulla haastavia tilanteita heidän kulttuuristen tai uskonnollisten taustojensa vuoksi. Haastavia tilanteita voi syntyä, kun vanhemmat esimerkiksi pyytävät pitämään jotkut asiat poissa päiväkodista, eikä päiväkotiki ole asiasta samaa mieltä. Ankkuri tukee vanhempia kristillisessä kasvatuksessa tekemällä yhdessä vanhempien kanssa sellaisia linjauksia, jotta lapsen ei tarvitsisi elää kodin ja päiväkodin ristipaineessa. Päiväkotiki voi tehdä myönnytyksiä vanhempien toiveista nousevissa asioissa, joissa Ankkuri ei joudu luopumaan sille olennaisista asioista. Vanhemmille järjestetään myös kasvatusiltoja, joissa pidetään esillä kristillistä arvopohjaa.

Työntekijät uskovat vanhempien valinneen lastensa päiväkodiksi Ankkurin muutamasta syystä: kristillisuus, sopiva sijainti, pienet ryhmäkoot ja mahdollisuus olla samassa pihapiirissä päiväkotiki-ikäisestä yläkoulun loppuun saakka.

8.6 Kehittäminen ja nykyaika

Kuudennessa teemassa kysyin mitä haasteita työntekijät kokevat nykykasvatuksessa olevan. Halusin selvittää onko päiväkodin uskontokasvatus muuttunut sinä aikana, jona työntekijät ovat olleet Ankkurissa töissä. Haastattelun lopuksi kysyin miten päiväkodin kristillisyyttä/uskontokasvatusta tulisi kehittää.

Haasteena koettiin liika tietokoneella tai pelikoneella vietetty aika, se näkyy lapsissa siinä, ettei ymmärretä omia voimia. Aikuisilla on liian kiire ja lapsilla on liikaa harrastuksia. Työntekijät sanoivat, että on tärkeää viettää aikaa yhdessä perheen kesken kotona. Rajoja ja rakkautta tarvitaan lapsille lisää.

Uskontokasvatuksen muuttumiseen tuli hajanaisia vastauksia, koska toiset työntekijät ovat olleet Ankkurissa alle vuoden ja toiset vuosia. Työntekijät, jotka ovat olleet pidempään töissä, eivät koe, että uskontokasvatuksen sisällössä olisi ollut mitään suuria muutoksia. Kristillisyyden ja uskontokasvatuksen kehitystoiveet vaihtelivat aika paljon. Toivottiin uusia välineitä pikkukirkon toteuttamiseen esimerkkinä Godly play -materiaalit ja lattiakuvat. Haluttiin rohkeutta kristillisyyden näkymiseen ja enemmän osallistumista seurakunnilta. Toivottiin myös lisää aikaa koko henkilökunnalle puhua yhdessä.

9 POHDINTA

Alunperin opinnäytetyöni aihe oli Erityispiirteet Porin kristillisessä päiväkotiki Ankkurissa. Aiheeni on muokkautunut työni edetessä. Tutkimukseni keskittyy Ankkurin arvoihin, kasvatukseen ja kristillisyyteen.

9.1 Johtopäätökset

Tässä kappaleessa tarkastelen tutkimuskysymyksiäni ja tutkimukseni kautta saatuja vastauksia niihin.

Ensisijaisesti halusin tutkia mitä kristillisiä piirteitä päiväkotiki Ankkurilla on ja miten työntekijät käytännössä toteuttavat kristillisyyttä. Käytännössä kristillisyyden näkyminen selkeästi kaikessa kristillisessä toiminnassa, joita ovat aamurukoukset, ruokarukoukset, hengelliset laulut ja pikkukirkot eli viikoittaiset pyhäkouluhetket. Kristillisyyden näkyminen toiminnan kautta toteutettavissa kristillisissä arvoissa: kunnioituksessa toisia kohtaan ja armahtavuudessa.

Opinnäytetyöni aihe oli alunperin Erityispiirteet Porin kristillisessä päiväkotiki Ankkurissa. Siksi yhden tutkimuskysymykseni tarkoitus oli kartoittaa Ankkurin erityispiirteitä. Ankkuri ei kuitenkaan mainosta kristillisyyden lisäksi sillä olevan

muita erityispiirteitä. Muita erityispiirteitä ei ilmennyt myöskään harjoitteluni aikana, joten päätin jättää sen osuuden pois haastattelusta.

Yksi tutkimuskysymyksistäni käsitteli kristillisyyden ja sen arvojen näkymistä henkilökunnan tekemässä kasvatustyössä. Halusin selvittää näkyvätkö työntekijöiden omat arvot heidän työssään. Työntekijöiden oman elämän arvoja ovat usko Jumalaan ja/tai kristillisyys sekä rakkaus ja sen välittäminen. Usko ja kristillisyys näkyvät työssä esimerkiksi toisten ihmisten kunnioittamisena. Työntekijöiden omia kasvatustavoitteita ovat tasa-arvo, tasapuolisuus ja jokaisen lapsen arvokkuus.

Minulla oli myös muita tutkimuskysymyksiäni tukevia kysymyksiä. Pohdin näkyvätkö kristillisyys koko toiminnan taustalla vai onko se läsnä vain opetuksellisissa hetkissä. Haastateltavien mukaan kristillisyys näkyy myös toiminnan kautta toteutettavissa kristillisissä arvoissa. Lapset opetetaan kunnioittamaan toisiaan ja olemaan armahtavia toisia kohtaan.

Minua kiinnosti myös millaisia kasvatustavoitteita henkilökunnalla on kristillisyyden toteuttamiseksi. Haastatteluissa en kuitenkaan kysynyt varsinaisista kasvatustavoitteista kristillisyyden toteuttamiseksi. Haastatteluissa selvisi, että uskonnollis-eettisen orientaation kautta käsitellään tulevia kristillisiä juhlia ja niitä käsitellään pikkukirkkohetkissä. Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelman kasvatustavoitteissa määritellään seuraavasti: ”Lapsi saa kokea olevansa arvokas ja hyväksyty, lämpimässä vuorovaikutuksessa päiväkodin aikuistenkin kanssa.” (Porin kristillisen päiväkotin Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 3.) Kuten mainitsin aiemmin tutkimuksen tuloksissa, työntekijöiden oman elämän arvoja ovat usko Jumalaan ja/tai kristillisyys sekä rakkaus ja sen välittäminen. Rakkauden välittäminen ilmenee lämpimänä vuorovaikutuksena työntekijöiltä lapsille.

Tutkimuskysymysten kannalta olen tyytyväinen työhöni, sillä vaikka välillä

tutkimuskysymykset ovat jääneet vähän taka-alalle, olen silti saanut niihin vastaukset. Teoriaosuuskin tukee tutkimuskysymyksiäni. Tutkimuksestani on hyötyä lähinnä Porin kristilliselle päiväkotikiinteistölle ja sen toiminnasta kiinnostuneille henkilöille. Tutkimustulosteni kautta henkilöstö voi panostaa kristillisyyden parempaan näkyvyyteen toiminnassaan ja arvioida omaa toimintaansa. Päiväkodin henkilökunta voi yhdessä pohtia haastatteluissa esiin tuomiaan arvoja ja keskustella niistä yhdessä. Ankkurin toiminnasta kiinnostuneet voivat lukea tuloksia esimerkiksi miettiessä lapsellensa sopivaa päiväkotipaikkaa. Tutkimukseni koski vain yhtä päiväkotia, eikä tutkimuksen tulokset ole yleistettävissä koskemaan useampia kristillisiä päiväkoteja.

9.2 Ajatuksia opinnäytetyön tekemisestä

Opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkä prosessi. Siihen on sisältynyt kaikenlaista palaverista haastatteluihin ja teorian kirjoittamiseen. Myös tunteeni ovat vaihdelleet työtä tehdessä turhautumisesta innostukseen. Löysin yllättävän paljon materiaalia aiheeseeni liittyen. Haastattelukysymysten laatiminen oli aluksi haastavaa, mutta kun pääsin vauhtiin, oli kysymyksiä yhtäkkiä liikaa. Opin haastatteluista sen, että on tärkeää testata haastattelukysymykset ennen varsinaisia haastatteluja. Testihaastatteluissa huomaa, mitkä kysymykset eivät toimi ja mitkä ovat epäselviä. Selkeys kysymysten asettelussa auttaa haastateltavaa ymmärtämään paremmin mitä kysytään ja vastaamaan oikeaan kysymykseen.

Olisin voinut karsia vähän enemmän haastattelukysymyksiä, niitä oli vähän liikaa. Toisaalta oli vaikea arvioida kuinka laajasti haastateltavat vastaavat niihin. Vastausten pituus vaihteli huomattavasti haastateltavien kesken. Myöskään haastateltavien vastauksia ei voi tietää etukäteen ja tutkimuksen kannalta tärkeitä tietoja ei välttämättä tule vastauksena juuri niihin kysymyksiin, joista voisi olettaa niiden tulevan. Kysymyksien paljous vaikutti siihen, että toisista haastatteluista tuli kovin pitkiä kestoja, mikä ei ole mielekäästä haastateltavalle eikä haastattelijalle.

Haastavaa on ollut myös laatimassani aikataulussa pysyminen. Ensi kerralla ottaisin paremmin huomioon opinnäytetyön etenemisen mahdolliset hidastavat tekijät kuten harjoittelut, jotka vievät paljon aikaa. On helpompi tehdä pienempiä töitä verrattuna tällaiseen isoon kokonaisuuteen, joka itse tulee jakaa sopiviin kokonaisuuksiin ja aikatauluttaa. Olen ajatellut opinnäytetyön olevan pitkä ja haastava projekti ja sellainen siitä on tullutkin. Olisin luultavasti päässyt vähemmällä, kun olisin keskittynyt työn tekemiseen ja jättänyt liiallisen pohtimisen pois.

Opinnäytetyön tekeminen on opettanut minulle pitkäjänteisyyttä, jota voin tarvita tulevissa työprojekteissani. Havainnoinnin kautta olen oppinut kiinnittämään huomiota erilaisiin asioihin ja sitä taitoa voin hyödyntää työskennellessäni eri päiväkodeissa. Opinnäytetyötä tehdessäni olen jäänyt pohtimaan myös omia arvojani ja sitä kuinka tietoinen niistä olen. Ja kuinka paljon välitän arvojani työskennellessäni päivähoidossa lasten parissa. Minun tulee myös miettiä mitä kasvatusarvoja minulla on ja kuinka paljon ne ohjaavat työtäni varhaiskasvatuksen ammattilaisena.

Opinnäytetyö on viimeinen opintoihini sisältyvä työ ja sen valmiiksi saattaminen merkitsee minulle myös valmistumista. Valmistuminen onkin ollut yhtenä motivaation lähteenä työtä tehdessä. Minulla on myös vähän epäuskoinen tunne siitä, että työ on oikeasti valmis ja olen vihdoinkin valmistumassa sosionomiksi (AMK).

9.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön tekijänä en voi irtautua arvolähtökohdistani, koska arvot muokkaavat pyrkimystämme ymmärtää tutkittavia ilmiöitämme. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.) Tutkija ei voi koskaan olla täysin objektiivinen suhteessa tutkimuskohteeseensa.

Mitä tarkemmin opinnäytetyössä on selostettu tutkimuksen toteuttaminen, sitä

luotettavampi työ on (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 232). Tärkeimpiä tutkimuksen toteuttamisen kuvauksia on opinnäytetyössäni luvuissa: Tutkimustehtävä, Tutkimusmenetelmä, Aineistonkeruumenetelmä, Opinnäytetyöprosessi ja Aineiston analyysi. Mielestäni olen kuvannut tarkasti sen mitä olen tehnyt, selostanut tutkimukseni kohta kohdalta. Erityisesti opinnäytetyöprosessista kerroin yksityiskohtaisesti.

Työssäni ei tullut esille arkaluonteista materiaalia, joten minun ei tarvinnut huolehtia sen käsittelystä. Opinnäytetyössäni on selvää mitä päiväkotia ja henkilökuntaa tutkin. Nähdäkseni heille ei koidu haittaa tutkimuksestani tai sen julkaisusta. En näe miten joku voisi käyttää väärin tutkimukseni tuloksia.

9.4 Jatkotutkimusaiheita

Opinnäytetyöni aihetta voisi tutkia lisää esimerkiksi haastatteleamalla vanhempia kristillisyydestä ja arvoista. Minua kiinnostavat seuraavat kysymykset: Kuinka paljon he saavat tietoa kristillisyydestä? Millaisia mahdollisuuksia heillä on vaikuttaa kristillisyyden sisältöön? Mitä toivomuksia heillä on liittyen päiväkodin toimintaan ja kasvatukseen? Mitä arvoja vanhemmilla on? Miksi vanhemmat valitsivat juuri Porin kristillisen päiväkotia Ankkurin lastensa päiväkodiksi? Päiväkodin lapsilta voisi kysyä mitä he ajattelevat pikkukirkkohetkistä. Mikä pikkukirkoissa on mukavinta ja mikä ikävintä? Lasten haastatteluun kannattaisi valita viisi-kuusivuotiaita, jotka osaavat jo vähän enemmän kertoa ajatuksistaan verrattuna nuorimpiin päiväkotilapsiin.

LÄHTEET

Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kallioniemi, A. 2005. Uskonnonopetus ja uskontokasvatus historiallis-yhteiskunnallisessa kontekstissa. Teoksessa A. Kallioniemi & J. Luodeslampi (toim.) Uskonnonopetus uudella vuosituhanella. Helsinki: Kirjapaja Oy, 11-49.

Kallioniemi, A. & Luodeslampi, J. (toim.) 2005. Uskonnonopetus uudella vuosituhanella. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Kallioniemi, A. 2009. Uskontokasvatus varhaiskasvatuksessa. Kansanlastentarhasta päiväkotiin. Teoksessa T. Kangasmaa, H. Petäjä, & P. Vuorelma (toim.) Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. 2. painos. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 9-23.

Kangasmaa, T., Petäjä, H. & Vuorelma, P. (toim.) 2009. Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. 2. painos. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Kinnunen, S. 2011. Lapsen usko. Miten tukea lapsen hengellistä kasvua? Ryttylä: Kustannus Oy Uusi Tie.

Kristillisen kasvatuksen keskus ry:n www-sivut. 2006. Viitattu 24.1.2012. <http://www.kristillinenkasvatus.net/>

Laki lasten päivähoidosta. 1973. L 19.1.1973/36 muutoksineen.

Parviainen, P. 2005. Ihmiskäsitys alueellisissa esiopetussuunnitelmissa ihmisihanteen ja lapsikäsitteiden kautta tarkasteltuna. Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatuksen

laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 18.1.2012.
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18194/URN_NBN_fi_jyu-2006496.pdf?sequence=1

Porin koulutuslautakunta. 2011. Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 4.9.2012.
http://www.pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/koulutusvirasto/5yJ2T4zL1/VASU_7.4.2011.koulutsltk_hyvaksymadoc.pdf

Porin kristillisen päiväkotin Ankkurin www-sivut. 2012. Viitattu 23.1.2012.
<http://www.pokri.fi/>

Porin kristillisen päiväkotin Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelma. 2010.

Päiväkoti Ankkuri. 2012. Sinapin Siemen -lehti. 1/2012, 7.

Skinnari, S. 2004. Pedagoginen rakkaus. Jyväskylä: PS-kustannus.

TEEMAHAASTATTELUKYSYMYKSET PÄIVÄKODIN TYÖNTEKIJÖILLE

TEEMA 1: ALKUKARTOITUS

- Kuinka kauan olet ollut Ankkurissa työntekijänä?
- Oletko työskennellyt aiemmin jossain toisessa päiväkodissa?

TEEMA 2: KOULUTUS JA VALMIUDET

- Oletko saanut ammatillisessa koulutuksessasi valmiuksia uskontokasvatuksen toteuttamiseen?
- Oletko käynyt Kristillisen kasvatuksen keskuksen kurssin? Jos olet, koitko kurssista olevan hyötyä? Jos et ole, haluaisitko käydä sen?
- Onko työskentelytapasi muuttunut Kristillisen kasvatuksen kurssin käymisen jälkeen?

TEEMA 3: HENKILÖKUNNAN KOKEMUS KRISTILLISYYDEN TOTEUTUMISESTA/TOTEUTTAMISESTA ANKKURIN ARJESSA

- Mitä kasvatarvoja sinulla on? Miten ne näkyvät työssäsi?
- Luettele viisi tärkeintä arvoasi. Miten ne näkyvät työssäsi?
- Miten kristillisyyden näky Ankkurissa?
- Päiväkodin esittelyssä nettisivuilla sanotaan, että ”Kaikki toimintamme perustuu kristillisiin arvoihin.” Mitä kristillisiä arvoja te toteutate toiminnan kautta? (<http://www.pokri.fi/>)
- Mitä haasteita kohtaat kristillisten arvojen toteuttamisessa?
- Auttaako päiväkodin kristillinen kasvatus käsittelemään ongelmia, kuten

kiusaaminen?

- Päiväkodin Internet-sivujen mukaan Ankkurin toiminta-ajatuksena on: ”luoda lapselle turvallinen ympäristö, jossa lasta kunnioitetaan ja hänet huomioidaan arvokkaana yksilönä, perheen kasvatustyötä tukien”. (<http://www.pokri.fi/>)
Miten toteutatte tätä toiminta-ajatusta?
- Miten valmistatte uudet työntekijät kristillisyyteen? Onko olemassa esimerkiksi jotain perehdytystä vaikkapa työllistetyille, jotka eivät mahdollisesti tiedä kristinuskosta paljoakaan?
- Millä tavoin päiväkodin lapset ottavat kristillisiä asioita esille?

TEEMA 4: VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

- Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelmassa on kaavio sisällöllisistä orientaatioista (kohta 5. SISÄLLÖLLISET ORIENTAATIOT). Miten orientaatioita käytännössä toteutetaan?
- Miten uskonnollis-eettinen orientaatio peilautuu muihin orientaatioihin ja miten se näkyy arjessa?
- Ankkurin varhaiskasvatussuunnitelmassa, kohdassa 4.2 Leikki, sanotaan: ”ei noitajuttuja, vampyyrejä tms. pelottavia tai epäkristillisiä hahmoja”. Miten toimitte, jos lapset leikkivät esimerkiksi noitaleikkiä?

TEEMA 5: YHTEISTYÖKUMPPANIT

- Miten eri yhteistyötahot ovat mukana päiväkodin toiminnassa?
- Onko päiväkodissa aloittaville lasten perheille jotain perehdytystä tai tutustumista päiväkotiin ja sen kristillisyyteen?
- Minkä verran vanhempien kanssa keskustellaan kristillisyydestä tai uskontokasvatuksesta? Kenen aloitteesta keskustelua käydään?
- Onko varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelulomakkeessa omaa osiota uskontokasvatukselle?

- Miten vanhempien uskontokasvatukseen liittyvät toiveet otetaan huomioon?
- Miten huomioit lasten mahdolliset erilaiset kristilliset ja kulttuuriset taustat?
- Onko vanhempien erilaisten kulttuuristen tai uskonnollisten taustojen kanssa tullut haastavia tilanteita?
- Miten vanhempia tuetaan kristillisessä kasvatuksessa?
- Miksi arvelet vanhempien valinneen Ankkurin lastensa päiväkodiksi?

TEEMA 6: KEHITTÄMINEN JA NYKYAIKA

- Mitä haasteita koet nykykasvatuksessa olevan?
- Onko päiväkodin uskontokasvatus muuttunut sinä aikana, jona olet ollut Ankkurissa töissä?
- Miten päiväkodin kristillisyyttä/uskontokasvatusta tulisi kehittää?